TAKSA PLAĆENA u GOTOVU

OBITELJ

BROJ 36

6. RUJNA 1936.

OBITELJ ILUSTROVANI TJEDNIK ZA HRVATSKU PORODICU

U ZAGREBU 6. RUJNA 1936.

ŽENA U ŠPANJOLSKOM GRAĐANSKOM RATU

Napisala Ljudmila Vršovski

Teška borba, koja već šest tjedana pretvara Španiju, tu divnu zemlju sunca i davne kulture, u pozornicu najkrvavijih i najnekulturnijih događaja, drži u napetosti čitav svijet. Hoće li pobijediti komunisti i anarhisti, koji su, kako se javlja, u jedan jedini dan u Madridu ustrijelili 12 tisuća mirnih, nevinih ljudi, žena i djece samo zato, da zastraše sve svoje protivnike, a da o drugim njihovim zlodjelima i ne govorimo? Ili će pobijediti ustaše, koji su stavili sebi zadatak, da oslobode svoju teško iskušanu domovinu od boljševičke podivljale rulje? Tako se svatko pita, ali odgovora dosad još nema. I možda ga još dugo ne će biti, jer se Španija raspala zapravo u dvije države, koje svaka ima svoju vladu te se svaka sa svojom organiziranom vojskom ušančila, pa vode jedna s drugom pravi pravcati rat, koji se tek polagano pomiče naprijed, ali to više stoji žrtava, napora i svega, što bjesomučno ratno vrzino kolo nemilice uništava.

ŽENE U ŠPANJOLSKOJ CRVENOJ MILICIJI s puškama na ramenu objeduju u svom skloništu očekujući, da se zametne bitka s ustašama

Za nas žene ovaj je španjolski građanski rat otkrio takve strahote, nad kojima se posebno mi moramo i te koliko zamisliti. Čitamo, kako se tu u najvećim strahotama ističe i španjolska žena. Žene i djevojke uzimaju puške na ramena, oblače se u mušku vojničku uniformu i stupaju u komunističku crvenu miliciju. Žene, zadojene najužasnijim boljševičkim bjesnilom, sudjeluju u prvim redovima kod obečašćivanja i paljenja crkava (na stotine ih je dosad spaljeno), kod sadističkog ubijanja svećenika, redovnika i redovnica te kod najrazličnijih drugih strahota. Žene, kao opsjednute samim đavlom, postaju tu u mnogo i mnogo slučajeva gore i krvoločnije i od samih muškaraya.

Zar ima čestite žene na svijetu, koju to divljanje španjolske »crvene« žene ne uzbunjuje do dna duše? Zar ne treba da se nad tim zaustavimo i da se pitamo: a što je to španjolsku ženu učinilo takvom, kakva se najednom eto tu ukazuje svemu svijetu?

Španija je donedavna bila poznata kao pobožna, katoličkoj vjeri odana zemlja. I kao i drugdje tako je i tu u pobožnosti prednjačila žena. No taj je vjerski život španjolske žene bio previše jednostran. Ona je išla redovito u crkvu, ali izvan crkve pravila je kompromise s nečednom modom, sa zlim štivom, sa pohađanjem svakojakih zabava i filmskih predstava, pa i sa grijehom. Majke nisu dovoljno shvatile, da je u njihovim rukama sudbina domovine, pa nisu pazile, kakvim će im duhom biti zadojeni sinovi i kćeri. Nisu davale važnosti tom, kakvo štivo njihovim sinovima i kćerima dolazi u ruke, u kakvom se društvu kreću i kakvim idejama otvaraju srce i dušu.

To se eto osvetilo. Majke, španjolske majke uvelike su krive ovom današnjem zlu, u koje je upala Španija. Te majke, koje su zacijelo s iskrenom pobožnošću pohađale Božje crkve, krive su, što djeca njihova danas te Božje domove ruše, jer nisu duše svoje djece dovoljno učvrstile oklopom duboke vjere, čestitosti i ljubavi prema domovini. Zacijelo tim majkama nije bilo svejedno, da li će im djeca svake nedjelje ići u crkvu. Ali svejedno im je bilo, kakvo im sinovi i kćeri vrativši se iz crkve štivo uzimaju u ruke i čitaju. To pokvareno, zlo štivo razrušilo je u mladim tim dušama sve svetinje, rastrovalo ih i učinilo pristupačnima svakoj opakoj misli. Danas to Španija skupo plaća.

No je li Španija jedina zemlja, gdje su žene i majke takve? Ne vidimo li na sve strane i kod nas mnogo i mnogo zla, kojemu se žene i djevojke sve više predaju? Nije li i kod nas devedeset od stotinu majki prepustilo vlast nad dušama svojih sinova i kćeri opakom štivu i raznim drugim nasrtajima današnjeg pokvarenog života? Nemamo li mi idući u naše crkve osjećaj, da može doći i kod nas — za kratko li, za duže li — vrijeme, kad će sinovi naši isto onako puni paklenske mržnje počinjati zlodjela, nad kakvim

se sada slijedeći, što se zbiva u nesretnoj Španiji, zgražamo? Nismo li i mi hrvatske majke — ne učvrstivši duše svoje djece dovoljno protiv navale grijeha, nevjere i boljševizma — sudbinu hrvatske domovine prepustile takvim budućim sudbonosnim danima, kakve proživljuje evo sada Španija?

Ispitajmo svoju savjest i trgnimo se! Možda ima još vremena, da popravimo svoje krivnje i propuste.

Humoreska

UPIT

Napisao A Čehov

Bilo je o podne. Posjednik Boldirev, visok, snažan čovjek, kratko ošišane glave i izbuljenih očiju, skide ogrtač, otare čelo svilenim rupcem i stupi bojažljivo u sud. Ondje je nekoliko pera škripalo po papiru.

»Gdje mogu ovdje nešto upitati?« upita vratara, koji se upravo vraćao s drugog kraja sudnice s poslužavnikom punim čaša. »Htio bih nešto da doznam i da dobijem prepis jednog rješenja.«

»Izvolite se potruditi onamo! Onamo, k gospodinu, koji sjedi kraj prozora!« odgovori mu vratar i pokaza poslužavnikom prema zadnjem prozoru.

Boldirev korakne i krene prema naznačenom prozoru. Ondje je sjedio kraj zelenog stola, koji je po mrljama na sebi izgledao, kao da boluje od pjegavca, mlad čovjek sa četiri čuperka kose, koji su stršili na glavi, dugog nosa, s cvikerima, u pohabanom odijelu. Zaturio je svoj dugi nos u nekakvu knjigu i pisao. Kraj njegove je desne nosnice šetala jedna muha i on je neprestano isturivao svoju desnu nosnicu i puhao pod nos, što je njegovom licu podavalo neobično zlovoljan izgled.

»Mogu li ovdje... kod vas«, progovori mu Boldirev, »nešto upitati glede moje parnice? Moje je ime Boldirev... Isto tako bih molio prepis rješidbe od drugog ožujka.«

Činovnik umoči pero u tintarnicu i pogleda, da li ga nije preduboko zamočio. Nakon što se uvjerio, da s pera ne kaplje, nastavi dalje šarati. Opet stade isturavati usnicu, ali nije trebao više puhati: muha je sada sjela na njegovo uho.

»Mogu li ovdje dobiti jednu informaciju?« ponovi nakon jedne minute Boldirev. »Ja sam posjednik Boldirev.«

»Ivane Aleksejeviću!« dovikne činovnik kroz sobu jednom drugome, kao da Boldireva nije ni opazio. »Reci trgovcu Jalikovu, ako dođe, da dade ovjeroviti prepis očitovanja kod policije! Već sam mu to stoput kazao!«

»Ja dolazim u stvari moje civilne parnice sa nasljednicima kneginje Guguline,« promuca Boldirev. »Parnica vam je sigurno poznata. Molim vas najusrdnije, da me saslušate!«

Činovnik uhvati — a da Boldireva još uvijek nije opazio — na svojoj usnici muhu, pažljivo ju je promatrao i onda je baci. Posjednik se nakašlje i usekne se bučno u svoj karirani rupčić. Ali ni to ne pomože. Onaj ga drugi još uvijek nije čuo. I tako prođoše dvije minute u šutnji. Boldirev izvuče rubalj iz džepa i metne ga na otvorenu knjigu pred činovnika. Ovaj nabra čelo, privuče zlovoljnog lica knjigu k sebi i zatvori je.

»Samo jedan mali upit... Ja bih samo rado znao, s kojim obrazloženjem zapravo nasljednici kneginje Guguline... Smijem li vas smetati?«

Ali činovnik zabavljen sam svojim mislima ustade, počeše se po laktu i pristupi k jednom ormaru, da iz njega nešto izvadi. Kad se nakon jedne minute opet vratio k stolu, prihvati se opet svoje knjige; na ovoj je opet ležao jedan rubalj.

»Smijem li vas samo jedan časak smetati... Imam mali upit, samo...«

Činovnik nije čuo; stade nešto prepisivati.

Boldirevu se smrači lice i baci očajan pogled po cijelom društvu, što je po papiru šaralo. »Pišu li, pišu!« pomisli on uzdišući. »Odnio ih vrag sve skupa!« Udalji se od stola i stade nasred sobe, beznadno spusti ruke niza se. Vratar, koji je opet s čašama prolazio kraj njega, sigurno je opazio nemoćan izraz njegova lica, jer mu se sasvim približi i upita ga tiho:

»No, kako je? Jeste li se ‚informirali'?«

»Pitao sam, ali on ne će sa mnom da govori.«

»Ta dajte mu tri rublja...« prošapće vratar.

»Već sam mu dao dva.«

»Onda mu dajte još jedan.«

Boldirev se povrati k stolu i položi na knjigu zelenu banknotu.

Činovnik ponovo primače knjigu k sebi i stade prevrtati listove; najednom pogleda kao slučajno na Boldireva. Nos mu se zasvijetli, pocrvenje i razvuče mu se u smiješak. »Ah... što izvolite?« upita.

»Ja bih htio nešto upitati obzirom na moju parnicu... Moje je ime Boldirev.«

»Veoma mi je drago! U Gugulinskoj parnici? Veoma dobro! Dakle što želite potanje?«

Boldirev mu razloži svoju molbu.

Činovnik se tako živahno zanese, kao da je postao najednom sasvim drugi čovjek. Dade mu zatražene informacije, naredi da se napravi prepis, potkuči molitelju stolicu — i to sve za jedan jedini časak. Započne što više i razgovor o vremenu i zapita, kako je sa žetvom. A kad je Boldirev otišao, sprovede ga niza stepenice, pri čemu se uljudno i ljubezno smješkao i kao da je htio, da se svakog časka duboko pokloni pred moliteljem.

Boldirevu je pri tome bilo nekako mučno i poslušavši neki unutrašnji nagon izvadi iz džepa rubalj i pruži ga činovniku. Ovaj se sagne smiješeći se i pograbi banknotu vještinom kartaša, tako da je nisi mogao vidjeti dulje od jedne sekunde.

»No, to su ljudi...« pomisli posjednik, kad je stupio na cestu. Stade jedan časak i otare si čelo rupčićem.

VELIKO SLAVLJE U HRVATSKOM SRIJEMU

Bošnjaci su iza Stubice, koja je proslavljena imenom Matije Gupca, jedno od najslavnijih hrvatskih sela. Tu se na mučenički način proslavila svijest hrvatskih seljaka u općoj narodnoj borbi protiv silnika Khuena. Otada je to veliko i lijepo srijemsko selo uvijek u prvim redovima hrvatske narodne borbe. A to selo pokazalo je 23. kolovoza ove godine i svoju duboku katoličku svijest. Toga dana održan je u Bošnjacima euharistijski kongres za cijeli jugozapadni dio Srijema. To je bila slava, kakve ni Bošnjaci ni cijeli ovaj kraj još nisu vidjeli. Hrvatska katolička slava, na koju je dohrlilo oko 15 do 20 tisuća svijesnih hrvatskih katoličkih seljaka iz srijemske i bosanske Posavine.

HRVATSKI SELJAČKI NARODNI ZASTUPNIK ČIČA TUNA BABIĆ
među svojim seljacima za vrijeme službe Božje

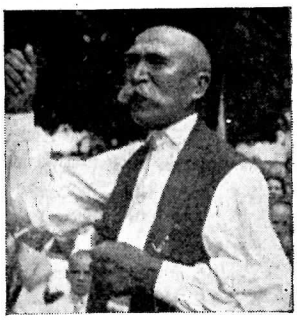

ČIČA TUNA BABIĆ
govori na javnom zborovanju

DEKAN MARIJAN GALOVIĆ
otvara zborovanje

ŠKOL. NADZORNIK TOMISLAV PRACNY
govori o neprijateljima vjere

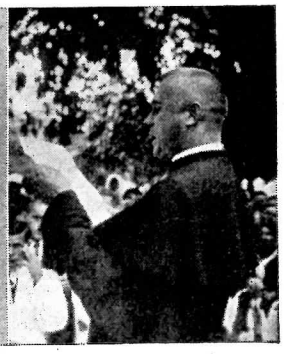

ŽIVKO KALAJDŽIĆ,
župnik iz Štitara, čita rezolucije

Kongres je priređen neumornim nastojanjem dekana Msgra Marijana Galovića, župnika u Bošnjacima, a kao zamjenik đakovačkog biskupa došao je na nj generalni vikar dr Andrija Spiletak, oduševljeno dočekan od Bošnjačana. Bile su pobožnosti, kod kojih se pokazala divna vjera ovog naroda, zatim euharistijska procesija, večernja akademija križara itd., a u središtu je veliko javno zborovanje, na kojem su govorili dekan Galović, biskupov zamjenik dr Spiletak, narodni zastupnik seljak Tuna Babić iz Gradišta, umirovljeni školski nadzornik Tomislav Pracny i dr Josip Andrić, urednik Društva sv. Jeronima iz Zagreba. Čiča Tuna Babić govorio je na divan seljački način o vjeri i hrvatskom seljaku te posebno o o b i t e l j i, te je među ostalim rekao ovo:

»Muž je stablo, snaga, a žena se naslanja na to stablo i obavija ga. I otac i majka dužni su svoju djecu odgojiti onako, kako to Isus dragi hoće. Osobito je u tom velika dužnost majke. Ako ti, majko, ne moliš s djetetom, šta će biti iz tog djeteta? Današnja mu škola ne daje duha molitve, duha vjere. Na srcu djeteta raste glogovo trnje, pa

DR ANDRIJA SPILETAK, ZAMJENIK BISKUPA,
dijeli blagoslov poslije sv. mise, koju je pred crkvom odslužio prije javnog zborovanja

Sve slike foto „Obitelj"

PROCESIJA UNATOČ KIŠE PROLAZI KROZ BOŠNJAKE ISPOD KRASNIH SLAVOLUKA

SVEĆENSTVO IZ ŽUPANJE, BRČKOG, GRADIŠTA, RAJEVA SELA PRED BALDAHINOM U PROCESIJI

ako roditelji to trnje ne kljaštre, dok je malo, kasnije će biti to teško. Možda će za to (neka mi oproste gospoda svećenici, što ovo kažem) biti svećeničke makaze tupe, da odrežu to glogovo trnje... Žena mora biti dobra, puna ljubavi majke, prava kršćanka. Težak je njen zadatak u životu, ali ona ga s veseljem mora vršiti, a ne da zazire od djece ili da bude nevjerna svom mužu, kao što rade rđave žene, koje su na nesreću svojoj kući i svem hrvatskom narodu. Od takvih rđavih žena prijeti cijelom narodu najveće zlo, prava propast. Ako naše hrvatske žene i majke budu valjane, onda se ne bojimo. I zato vam, drage hrvatske majke, evo ja, vaš čika Tuna, ovo govorim, da svoje kćeri odgojite i čuvate u vjeri i poštenju, da čuvate svetost obiteljskog života, jer je to temelj narodnog života. Poslušajte vašeg čika Tunu, dok ga još imate med sobom...«

I tako je iskreno, toplo, od srca tekao cijeli njegov govor. Suze je u mnogim očima izazvao, a i sam je u jedan mah u onom iskrenom ganuću, iz kojega su mu tekle riječi, gotovo bio popustio tom ganuću. Ali tada je opet svojim riječima dao odlučnoga maha i cijelo je vrijeme slušaoce, koji su mu od vremena do vremena odobravali, držao u napetoj pažnji.

Urnebesno klicanje nakon njegova govora dokazalo je, da su iskrena seljačka srca razumjela svog čiča Tunu, koji s njima isto misli, isto osjeća i koji i njihovu seljačku dušu najbolje razumije.

Nadzornik Pracny govorio je o neprijateljima vjere, a dr Andrić o katoličkoj štampi kao oružju istine, koje združeno s Božjim pravom, tim hrvatskim oružjem vjekovnih naših narodnih borba, jedino može osigurati hrvatski narod kao Kristov narod od sviju neprijatelja sadašnjosti i budućnosti. Štitarski župnik Kalajdžić predložio je zatim resolucije, koje su osvijetlile misli vodilje ovoga kongresa i zgrnule u jezgru njegove plodove.

Bošnjački taj euharistijski kongres jedan je od najsvijetlijih dana u ovogodišnjem životu hrvatskog naroda.

Roman „Obitelji"

POŽAR U MASLINIKU

NAPISALA GRAZIA DELEDDA — PREVEO LUKA PERINIĆ *(Nastavak)*

Snaha nerado izađe povukavši još više rubac na čelo. No tek što je izvirila glavu kroz dvorišna vrata, opazi na dnu ulice, koju je već prekrivao suton, kako stoji mirno Stjepanov lik s crvenom točkom usred blijedog lica. I naglo se povuče. Međutim je Gavino trčao ususret zaručniku, pograbio ga za ruku i dirao mu je, kao da se želi uvjeriti, da je to doista on.

Doista je bio on. Visok i težak, sa zakopčanim kaputom, s tvrdim šeširom, ispod kojega su letjeli kovrčasti šiljci tamnih kosa. Imao je crne brkove, kratko podrezane nad mesnatim ustima, a oči tako zaokružene, da su se činile bojadisane.

Kad je došao na dvorišna vrata, izvuče cigar iz usta, otrese s njega pepeo, zatim ga pogleda i baci. Metne ruku na Gavinovo rame, kao da želi, neka ga on vodi.

I pošli su ravno prema baki, pred kojom se Stjepan pokloni, sa šeširom u ruci, i pozdravi je skoro po propisanom obredu. Zatim se uspravi i uzme ruku, koju mu je pružila Annaroza, pristupivši brzo i šutljivo.

Za čas nitko nije govorio. Svi su bili uzbuđeni, pa i maćuha, pa i služavka, koja je primicala prema kaminu sve sjedalice iz sobe.

»Sjedni,« rekne napokon baka pruživši drhtavu ruku.

Stjepan skine kaput i pojavi se u ispravnom crnom odijelu, sa crnom kravatom — ozbiljan i težak kao udovac.

»A Augustin?« upita.

»Skoro će doći. Sjedni.«

On sjedne, nagne se malko natrag na sjedalicu i prekriži teške noge. I Annaroza odmah opazi, da on ima debele noge i bijele ruke, ali velike na jakim podlakticama. Sličio je ocu po udovima, koji su pod gradskim i elegantnim odijelom izdavali seljački rod. Lice mu je bilo sjetno, s dvije bore oko debelih usana. Oči prijatne i sanjarske.

»Augustin će biti ovdje za kratko vrijeme,« ponovi baka s izvinjavanjem. »I danas, premda je Uskrs, morao je sići u maslinik, jer je netko donio vijest, da volovi dolje slobodno pasu i uništavaju masline. No za kratko vrijeme bit će ovdje. A kako je tvoj otac?«

»Oh, on je dobro!« usklikne Stjepan i počne da o ocu govori s udivljenjem, koje je u časovima imalo laku boju dobroćudnosti. Zvuk njegova glasa bio je nizak, jednoličan, ali topao i skladan. »Uvijek nalazi posla. Diže se u zoru i ide na misu, zatim gleda svoje konje, svoje ovce, svoga tek rođenog magarčića. Sada ima u kući i dvije kune. Dapače poziva Gavina, da ih posjeti. Prima zatim kroz sve dane, kad je u mjestu, osobe, koje dolaze da ga pitaju za savjet ili da im presudi kakvu međusobnu razmiricu. Čini se, kao da je on odvjetnik u našoj kući. Ako sam ja prisutan, neki dapače traže, da se povučem. On ih prima u dvorištu pod smokvom, ako ne kiši. Radi, kao što su radili stari sardinijski suci, koji su primali podanike i izgovarali posvuda izreke i osude, a da nisu trebali taksiranih papira.«

»Predu Mura čovjek je iz drugih vremena,« reče baka s udivljenjem. »Kad ga vidim, čini mi se, da doista živim u drugim vremenima. Takve ljude sada više ne nalaziš. Čini ti se, da sanjaš, kad ih susretneš.«

»Ali ne! Sva su vremena imala i imat će ljude slabe i ljude jake.«

»A gdje su sada ti jaki ljudi? Ne vidiš li, kako su ljudi slabići? I mladići iz dobre obitelji i stariji ljudi napuštaju selo, odlaze i vraćaju se opet, ali više nisu ni seljaci ni građani. Preobučeni su

kao strašila i imaju zle navike. Ne znaju više obrađivati zemlju, ne paze na Božje zakone.«

»Vremena su se promijenila,« nadoda Stjepan. »Ali svijet napreduje.«

Ona je ustrajala pri svome, sretna zbog pažnje, koju joj on poklanja.

»Ovo nije dobar napredak. Zar ne? Ti si učio i poznaš svijet bolje nego ja. No reci mi, kad je bilo toliko pohlepe za novcem i toliko malo savjesti u svim stvarima?«

Annaroza je mislila: A zar mi nismo ovdje zbog novca?

Zatim je kušala, da i ona govori. No sjetila se, da baka bdije nad njom, te je čutjela, da bi sigurno bila loša svaka stvar, koju bi izgovorila.

Doskora ipak podigne glas protivljenja, kad je ohrabrivši se ponovila neku stvar, koju je čitala u nekim novinama.

»Ako bude rata, ljudi će promijeniti karakter. Hoće li biti rata?« upita odjednom.

Baka, služavka s pritvornih kuhinjskih vrata, maćuha, koja je sjedjela u uglu do kamina, kao da se hoće da sakrije u sjeni, Gavino, koji se naslanjao na Annarozino rame — svi se okrenuše znatiželjno prema Stjepanu.

»Bit će,« on odgovori mirno.

Tad baka usklikne:

»A Augustin? Hoće li mi ga uzeti?«

»Ako bude potrebno, uzet će ga.«

»A hoćeš li ti biti pozvan?« upita Annaroza iza trenutačnog promišljanja.

»I ja, sigurno! No ima vremena.«

Mikedda pođe naprijed nekoliko koraka, zatim se vrati na vrata. Htjela je pitati, da li će i stric Taneddu biti pozvan. Svi su u okolici govorili o ratu, mnogi su očekivali, da će ih pozvati, neki su htjeli da se dobrovoljno prijave.

Annaroza je rekla još jednu stvar, kojoj se Gavino nasmijao.

»Da sam muškarac, i ja bih se odmah dobrovoljno prijavila.«

»Polako! Trebala bi bakin pristanak.«

»Dala bi mi ga. Ako ne, pobjegla bih.«

Baka ju je strogo pogledala. Uostalom Stjepan nije mnogo pazio na njezine riječi; ženske, djevojačke riječi. Žena, napose djevojke, lako o svemu govore, pa i kad ništa ne razumiješ. No i dobro je, da neke stvari niti ne razumiju! O ljubavi, o kući, o obitelji, o njihovim haljinama, o njihovim sitnim interesima, pa čak i o težim stvarima može čovjk iz pristojnosti s njima raspravljati, a da ni najmanje ne povrijedi svoj muževni pojam o životu, domovini, svojim ljudskim i građanskim dužnostima.

Smatrao je dakle, da nije zgodno nastaviti govor o ratu i zato, da ne žalosti baku, koja ga je gledala očima punim molbe i ozbiljnosti, kao da rat o njemu ovisi. Da je zabavi, ispripovjedi zgodu, koja se zbila prošle noći . . . Neka ljubomorna žena preobukla se u muškarca, da dočeka muža, kad se vrati iz klatarenja. I štapom mu je razbila glavu.

»Na čovjekovu viku dotrčali su žandarmi i letjeli za ženom sve do njezine kuće. Po tome ju je muž prepoznao. Po njegovoj želji o stvari se šuti. Ja sam je slučajno doznao, ali vam ne govorim imena.«

»Žena se zove Marijana Fera. Zlo joj je,« reče Mikedda sa kuhinjskih vrata. »Ja sam to već znala.«

Stjepan se okrene i pogleda je. Annaroza i Gavino odjednom prasnuše u smijeh, a on je dobio dojam, da mu se izruguju. Ipak je nastavio da priča mjesne novosti. Rekao je, da je bio na misi i da je vidio neku gospođu, koja je već bila obučena u bjelini, premda je dan bio kao u zimi. To je bila stranjkinja, žena nekog činovnika, koji voli lov. A oboje, žena i muž, čini se, da su neobični ljudi.

ŠPANJOLSKI KOMUNISTI PUCAJU U VELIČANSTVENI GOLEMI KRISTOV KIP KRAJ MADRIDA

To strijeljanje je izvršeno za znak „smrtne osude", od koje nisu poštedili niti taj znameniti kip Otkupitelja, među ostalim zlodjelima, što ih počinjaju u ovo šest tjedana, otkako bjesni u Španiji sadašnji građanski rat

»Prošle je noći muž bio dolje u dolini u lovu na vepra. Smjestio se između grmlja i čekao ne znam koliko sati. Napokon začuje šušketanje, eto poznati veprov korak. Opali, potrči da pogleda. Ubio je — vola.«

I odjednom se okrene prema kuhinjskim vratima, da vidi, nije li služavka o tome obaviještena.

»Morao je platiti tri stotine lira; a to je bio stari mršavi vô!«

»Trebalo bi ga poslati u naš maslinik, gdje volovi svake noći slobodno pasu,« reče Annaroza.

I ustane misleći, da će kroz čitav svoj život morati da sluša Stjepana, kako priča takve novosti.

Uz pomoć Gavina pođe da uzme sa stola, na koji su bili postavili lijepi stari pričesni stolnjak, posudu sa kolačima i vino. Vraćajući se prema Stjepanu opazila je, da gleda mjesto, koje je ona ostavila prazno, i učini joj se, da su njegove oči, kad su se podigle i susrele s njezinima, bile drukčije, žive i žarke.

On ju je gledao, kao da ju je tek u tom času opazio. A mora da je našao, da je ljupka i po nje-

govu ukusu, dok se tako prigibala da mu ponudi čašu vina na iskričavu pladnju, jer mu lice oživi radošću.

Uzeo je i kolač, koji mu je ponudio Gavino, no ispripovjedi, da mu je majka kad se kao student vraćao za uskrsne praznike kući — pripravljala pune košarice pogača i kolača, a on ih nije jeo.

»Dajte ih djeci ili siromasima, — govorio sam joj. Ali je ona pogače bila za mene pripremila i radije ih je puštala, neka se upljesnive, nego da ih drugome dade.«

»Jer je bila škrta,« pomisli Annaroza i počne da se smije. A Gavino je ozbiljno pričao, da su naprotiv za njega košarice s pogačama i kolačima uvijek bile ključem zaključane. No baka počne da gubi ustrpljenje: podigne trstiku, a zlo crvenilo njezina srditog uzbuđenja oboji joj lice.

Annaroza se sjeti toga i bila je pripravna, da opet uzme mjesto pokraj Stjepana. Dapače se pruži malko naprijed i metne svoju ruku na bakinu te reče:

»Nemojte nas psovati, što se toliko smijemo. Zar ne vidite, da je to od veselja?«

Dok je povlačila ruku, Stjepan joj je pograbi, zadrži i malko stisne u svojoj debeloj i vrućoj ruci, koja je naličila pastirskoj. Ona pocrvenje zbog tog dodira, osjeti nejasno uzbuđenje, koje se kasnije obratilo u bol. Mislila je na Gioela. Stjepan je međutim sa slobodnom rukom izvlačio iz kaputa kutijicu; otvori je, a u dubini modrog baršuna pojavi se mali zlatan sat s lančićem, koji je bio tanak kao nit.

To je bio njegov zaručni dar. Annaroza ga uzme u ruku i svi dohrliše da ga pogledaju. Gavino je htio čak i da ga dotakne: uzme ga za lanac i učini, da se ljulja kao zlatni pauk na svojoj niti. Ona zatim objesi lančić oko vrata i udesi sat prema Stjepanovu satu.

Tako je njihov život morao zajedno teći, čas po čas, mehanički.

*

Teški korak volova najavi Augustinov povratak. Na šupljini vratiju pojavio se kao na sivoj pozadini slike njegov lik na konju, između dva crna debela vola, koja je vukao sobom kao zarobljenik. U dnu se pokazao tamni lik strica Taneddu-a, s crvenkastom bradom, koju je u znak žalosti pustio da raste, te je pozdravljao Mikeddu, što se zaustavila u trijemu sa svijećom u ruci.

I dok su se dvoje služinčadi mučilo da sveže volove i konja, Augustin uđe. Nije pokazivao ni preveliku žurbu ni preveliku radost. Stisnuo je Stjepanu ruku. Zatim sjedne uza stol, sa spojenim koljenima i zatvorenom šakom. Bio je umoran, ali zadovoljan. Zadovoljan, jer je vidio, da se ostvaruje najljepši njegov san. Stjepan Mura, koji sjedi uz njegovo ognjište, i zlatni lančić na Annarozinu vratu bili su znak zaruka. No bio je zadovoljan i jer je uspio da dovede kao zarobljenike — volove, koji su pasli u masliniku.

»Oprostit ćeš mi, Stjepane, što nisam bio kod kuće, kad si došao,« reče tvrdim glasom.

Stjepan ga je pogledao ponešto podrugljivim pogledom, koji je potsjećao na pogled njegova oca.

»Bile su ovdje žene i primile su me!«

»Znam, zaboga, da nisi došao meni u pohode . . Ti ćeš međutim kazati, da se na sveti dan Uskrsa ne ide u polje. Ipak, vidiš, bilo je potrebno! Gle, kako su debela ta dva prijatelja! Uostalom, oni su radili ono, što im pristoji. Gazda je njihov — lopov! On će mi morati da naplati štetu. Inače ću ga tužiti zbog nedozvoljene paše. I platit će, oh, morat će mi dobro naplatiti ovaj uskrsni dan!«

Stjepan, koji je iz prakse znao, kako svršavaju ovakve stvari, davao je pomirljive savjete. Pričao je o nekom seljaku, koji je, da se osveti zbog kazne, pretrpljene radi nedozvoljene paše, iščupao sva stabla na nekom imanju. I govorio je Augustinu kao dječaku nastojeći da ga zaplaši i prisili da bude blag sa seljacima.

Opor, sjedeći na svojoj sjedalici, sa zatvorenom šakom, Augustin se nije dao nagovoriti. Branio je svoje pravo i nije mu bilo stalo, što su seljaci siromašni i što će kaznom razdraženi nastojati da se osvete.

Pravda i savjest ne paze na takve stvari.

Baka je glavom odobravala.

I jer se rasprava nastavila te je bio pozvan i stric Taneddu, da čuju i njegovo mišljenje, Annaroza ustane i primakne se pozoru . . . I opet joj se obnovi jutarnje viđenje. Gioele je prolazio uza zid — drugom stranom, koju je već mjesec osvjetljivao. Išao je prema kući. Njegov brzi lik, duge kose, svijetlo odijelo i zelenkasti šešir, pa i sam njegov nepravilan korak — davali su joj posebno, skoro fantastično priviđenje.

Annaroza, kolikogod je preko dana gledala kroz prozor, nije ga više vidjela. I čini se, da nitko nije znao za njegov povratak, jer ni Mikedda, ni Gavino — nitko nije o njemu govorio. A on se eno pojavljuje u sutonu, osvijetljenom mjesecom, kao obojena sjena. Činilo se, kao da je čitav dan bio u zelenoj dolini, da se kupao u travi i svjetlosti i vratio se noseći joj odanle punu svježinu.

Annaroza prisloni lice na stakla i obori oči pune suza. Činilo joj se, da visi u nekoj tajanstvenoj točki, između sna i jave. Iza njezinih leđa odzvanjali su glasovi, koji su raspravljali o vulgarnim stvarima, a san je prolazio ulicom u svijetlu sutona i mjeseca.

Odjednom začuje, kao da je netko zakucao na stakla. Podigne oči i ugleda — Gioela, koji se bio zaustavio te ju promatrao. I prije nego što je bila svijesna onoga, što radi, poleti na ulaz i pritvori vrata.

Ulica je bila pusta. Gioele se vrati natrag, zaustavi se ispred nje šutljiv, s bijelim rukama obješenim niz bokove. Nije se sjetio niti da skine šešir. Ona ga je vidjela kroz drhtavu koprenu svojih suza i činilo joj se, da se njegov lik i ulica i čitava zemlja i nebo ljuljaju.

(Nastavit će se.)

PTIČJE ZBOROVANJE

Napisao Stjepan Govald

Velika Gospa je prošla. Nema više žutog mora, na kojem su poigravali valovi zlatožutog klasja. Sva se ravnica plodonosnog Srijema pretvorila u pusto strnište, koje se spaja s nebom. Još neki dan vladala je tu vreva i život. Orila se žetelačka pjesma, koju je pratio štropot vršalice. Svuda je tu sada zavladala tišina. Na velikim razmacima strništa stoje samački stoljetni hrastovi sa slabom krošnjom. Iz te krošnje proviruju stare suhe grane poput velikih rogova. Pod tim hrastovima odmaraju se ratari u podne, za vrijeme ljetnog rada. Sunce je i opet pripeklo kao da hoće pokazati, da ono ima još uvijek svoju jakost. Na mahove prohuji lagana struja uzbibanog zraka, koji godi na vrućem suncu.

Kad god prohuji lahorić, zašušti suho lišće na ststrnima strništa i već napola uvelo lišće hrastove krošnje. Ovo šuštanje izmjenjuje se ritmički čas jače, čas slabije. Čini ti se, kao da slušaš razgovor strni i hrasta. Ostali strni jadikuju za svojim ponosom i svojom jednogodišnjom mukom, za klasjem. Cijelu godinu radilo je zeleno lišće i stabljika i pretvaralo sadržaj zemlje, vode i ugljičnog dvokisa te sunčanog svijetla u škrob zrnja zlatnog klasja. Sada kada bi mogli s veseljem promatrati uspjeh jednogodišnjeg rada i muke i ulagati svu nadu u pomladak, eto dolaze žeteoci; požanju klasje i spreme žito za se i za svoju djecu!

Stoljetni hrast sluša to jadikovanje svojih jednogodišnjih drugarica, pa ih miri i tješi. »Budite sretne, što ste vi samo jednogodišnje biljke, jer se imate boriti samo jednu godinu za svoj život. Eto, ja se u ovoj suznoj dolini već 130 godina trsim i mučim. Već se umorih. Osamljen sam i već 50 godina odijeljen od svoje braće, otkada su iskrčili šumu, da naprave vama mjesta. Sam sam tu među vama žitaricama, na udaru svakom zlu i nevolji. Koliko li sam već puta bio cilj munje?...«

Uto se začas zamrači i nestade sunca na nebu. Zastrlo ga veliko jato dugonogih i dugovratih ptica. Jedna se crnokrila ptica spušta u zavoju iz svemira i upravlja svoje noge štakare prema strništu. Eto, već stoji na jednoj nozi i spušta i zavraća glavu i glasno klopoće dugim crvenim kljunom. Začas se spušta cijelo jato. Na strništu se skupi velik zbor roda, koje se sele u toplu Afriku, jer za njih nestaje mogućnost da zimuju u našim krajevima. Još dolijeću manja jata ptica. Nakon duljeg vremena dolaze još tri, od kojih jedna jako zaostaje i sporo lamata krilima. Očito ne može dolje. I ove su stigle. Čim su se ove rode spustile među ostale, uskomeša se cijeli zbor. Nastade zaglušna galama. Jedne rode kao da poskakuju, oštro psiću i udaraju žestoko svojim kljunom, druge se dižu ravno do neke visine i opet spuštaju, tako da čine živ stup ptica raširenih krila, treće klopoću i lamataju krilima, kao da poigravaju kolo.

Nakon zaglušne galame i komešanja ptičjeg zbora nastade tajac. Većina sada stoji na jednoj nozi i bulji u strnište. Neke se šeću amo tamo. Možda razmišljaju, što će ih još snaći na putovanju i kakvo će stanje naći u Africi. Mlade rode valjda razmišljaju, zašto moraju na tako dalek put i teško se rastaju od svog gnijezda — svoje domovine!

Usred toga mira i općeg razmišljanja zaklopoće jedna roda. Ostale maknu sad svoje glave iz zamišljenog pognutog položaja. Uto poleti voda, zaokruži zborovanje i digne se nebu pod

RODE U JUŽNIM KRAJEVIMA

oblake i usmjeri se na jug. Malo zatim nestade šum, i cijeli se zbor digne da slijedi vodu. Nekoliko je ptica zaostalo. Ali eto nakon kraćeg vremena i one se dignu uz klopotanje. Na strništu bilo je mnogo perja. Usred perja ležala je jedna ubijena roda. Iz još toplog leša curila je krv iz dubokih rana, koje su joj zadali veliki klinati kljunovi roda. Na lešu moglo se ustanoviti, da je ta roda bila stari invalid, koji je imao prostrijeljeno krilo. Zbog toga nije bio sposoban za dalje mukotrpno putovanje. Da tako riješe rode svoju sestru od dalnjih muka i patnja, smilovaše joj se i zaključiše, da je ubiju. Ožalošćene, a ipak smirene ptice su nastavile put bez starog invalida na topli jug pune novih nada i sanja.

Znadete li, da je najstariji i najrašireniji hrvatski kalendar

»Danica« za godinu 1937.

ujedno i najjeftiniji hrvatski kalendar? — Članovi Jeronimskog Društva dobiju ga **za 7 Din,** *a za samih* **10 Din** *dobiju uza nj još „Bunjevčice" „Uzgoj krumpira"*

PRIPOVJEDAČ PARIŠKE

O PISCU ROMANA „RASTAVL

Već dva puta došli su pred hrvatske čitatelje romani francuskoga pisca Pierre-a Mauriaca (čitaj: Pjer Moriác). Prvi put je to bio roman »Rastavljena« (Divorcée), koji je prije nekoliko godina izašao u Knjižnici Dobrih Romana te je ubrzo bio potpuno raspačan, a drugi put evo sada roman »Robijaš (Forçat), što ga je izdala Akademija »Regina Apostolorum« u Sarajevu i koji će sigurno naići na jednake simpatije među čitaocima dobrog pripovjedačkog štiva. Kako će pisac tih dvaju romana skorih dana slaviti svoj šezdeseti rođendan (rodio se 20. rujna 1877.), neka bude ovdje nešto rečeno o njegovoj pojavi u francuskoj katoličkoj pučkoj književnosti s osobitim obzirom na njegov roman »Robijaš«.

PISAC PIERRE MAURIAC SA KĆERKOM NA KALVARIJI SVOG RODNOG SELA

PIERRE MAURIAC NA OBALI RIJEKE SVOG RODNOG MJESTA

Pierre Mauriac (pravo mu je ime Maurice Drouin) nije pisac velikoga književnog imena i velike književne slave, nego tihi i skromni pripovjedač, koji uzima pero u ruku, da u poplavi današnjega zlog štiva, koje hara osobito pomoću svakakvih, najširim slojevima namijenjenih romana, dade čitaocima dobro štivo u jednostavnom obliku, samo da bude što pristupačnije što većem broju čitalačkih duša. On je tipični pučki pripovjedač pariške Kuće Dobre Štampe. Sve svoje dosadašnje romane — »Robijaš« (1929.), »Rastavljena« (1931.) i »Spor« (1932.), »Propast« (1933.), »Ostavljeni« (1934.) — objelodanio je u tjedniku »Pelerinu«, što ga donekle slično našoj »Obitelji« izdaje pariška Kuća Dobre Štampe za široke slojeve puka u 700.000 primjeraka. I prvu svoju pripovijest, što ju je napisao, objelodanio je u tjednim novinama »La Croix«, što ih isto izdaje Kuća Dobre Štampe. Prema tome možemo reći: kao što je kod nas Hrvata vrlo popularni pučki pripovjedač Milutin Mayer svojom književnom pojavom vezan uz Društvo sv. Jeronima (koje mu evo i ovih dana izdaje naj-

MAURICE DROUIN — P

Slika lijevo:
DJECA
PIERREA MAURIACA
u njihovim mladim godinama

Slika desno:
ANA MARIJA,
kći Pierrea Mauriaca kao djevojčica

E KUĆE DOBRE ŠTAMPE

VLJENA“ I „ROBIJAŠ“

novije pripovjedačko djelo »Posljednji svoga roda«), tako je Pierre Mauriac svojom književnom pojavom vezan uz pariško Kuću Dobre Štampe. U njenim je izdanjima počeo da objelodanjuje svoje pripovijesti, pa da nije bilo Kuće Dobre Štampe, tko zna, da li bi se bio dao na pripovjedačko stvaranje.

Ima među inteligencijom ljudi, koji ne cijene dovoljno, ili čak i omalovažuju pučke pisce. To je, kao da netko kaže: prave crkve su samo katedrale, a seoske i druge manje crkve uopće nisu prave crkve. To je dakako velika besmislica. A život nas uči, da su stolne crkve obično mnogo manje pohađane od pobožnoga svijeta, dok su naprotiv župne crkve, seoske crkve, samostanske crkve redovito pune, iako se može kojiput desiti, da one ne nose posebnih odlikâ velike umjetnosti, ali u njima duše nalaze u punoj mjeri ono, što im crkva može da pruži. Eto tako je to i s književnošću: pisci velikog književnog imena stvaraju djela velike umjetničke vrijednosti, ali k tim djelima obično ne pristupa tolik broj čitalaca, kao što je to kod djela pučkih pisaca, koji umiju perom svojim više duša okupiti i dati im što one traže.

PIERRE MAURIAC

Mauriacovi romani nose duh Božji u brojne čitalačke duše, a to je veće djelo, nego li stvarati romane, kojima književni kritičari doduše priznaju veliku umjetničku vrijednost, ali u kojima Bog, moral i zdrave ideje uopće ne nađoše pravo ili možda i nikakvo mjesto.

Roman »Robijaš« nam iznosi idealnu pojavu svećenikova oca, koji polazi u trapistički samostan, ali na putu preuzima na se krivnju jednog ubojice, kojega spasava, a sam mjesto u samostan ode na robiju. Nakon dugih godina se vraća, umire u naručju svog sina, a kad se cijela zagonetka dobrog starca otkrila, onaj ubojica, kojega je starac svojom žrtvom spasio, odlazi u onaj isti samostan Grande-Trappe, u koji se prije dobri starac htio sklonuti. *DR J. ANDRIĆ*

SIN PIERREA MAURIACA JAKOV KAO MINISTRANT

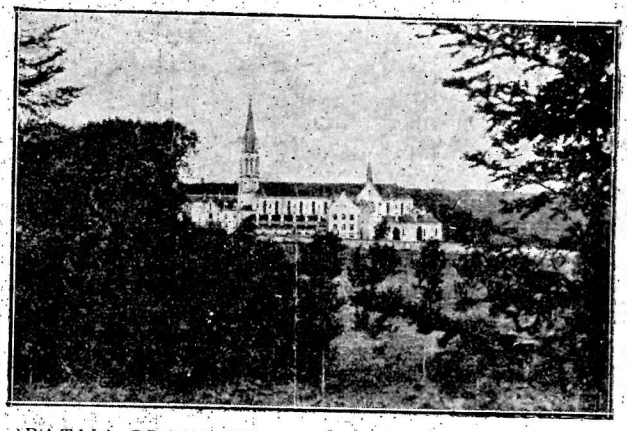

OPATIJA GRAND TRAPPE, SREDIŠTE TRAPISTIČKOG REDA

Slika desno:
POGLED SA PUTA
LA TRAPPE SOLIGNY
prema trapističkoj opatiji

Slika lijevo:
JAKOV, SIN
PIERREA MAURIACA
kao bogoslov

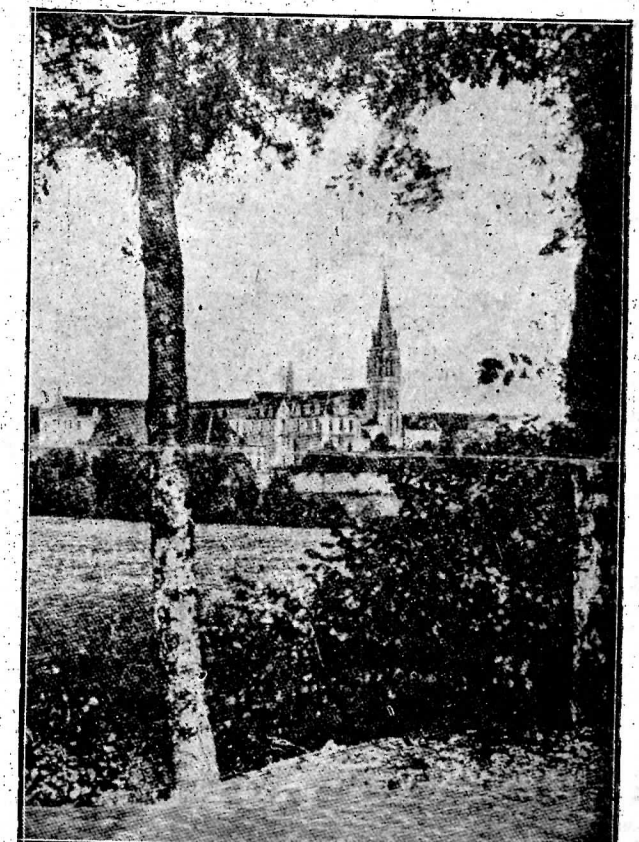

IZ DOBRIH STARIH DANA

Napisao Dr Zvonko Šprajcer

U dugoj borbi sa svojim majstorima — bilo je to još u ono »zlatno« doba, kad su cehovi cvali i bili u punom jeku — pomoćnici su se razvili u ljude visokog samopouzdanja.

Tadašnji je pomoćnik bio ponosan, prkosan, a često i neprijatan, ali ipak i svjež, malo drzovit momak, dobar, vjeran drug, veseo i nasmijan i nakon teških dana posla uvijek spreman na šalu i veselje. Ta od pomoćnika, te najsnažnije i najživotnije obrtničke mladeži, potječu mnoge svečanosti u gradovima u srednjem vijeku i kasnije, a osobito obrtničke svečane priredbe, koje su često jednoličan život uljepšavale veselom promjenom i razveseljavale i staro i mlado.

U stvarima č a s t i bio je tadašnji pomoćnik neobično osjetljiv. Smatrao se »čuvarom dobroga glasa«. Radi toga je nad naučnikom, novim obrtničkim naraštajem, vršio strog nadzor i budno, često puta i suviše budno i strogo bdio nad cjelokupnim njegovim životom i ponašanjem. Nakon osposobljenja primali su pomoćnici dosadanjeg naučnika i svog novog druga u svoju sredinu na svečan način, i ta je svečanost bila ideal svakog naučnika od prvih dana naukovanja. Naučnici su štovali pomoćnike, jer su u njima gledali nekakva viša bića, kakvim će i oni moći postati, ali istom nakon dugih godina, a i bojali su ih se ne samo radi njihovog prava šake, nego i radi toga, što su pomoćnici mogli glasovati protiv osposobljenja pojedinih naučnika.

Kako su pomoćnici i suviše mnogo držali do svoje časti, vidi se najbolje iz toga, što su radi najmanjih sitnica proglašivali pojedince »nečasnima« i tako su ti došli na »zao glas«. Ako je »častan« pomoćnik radio u radionici kraj »nečasnoga«, postao je i on takvim, i svi su ga se klonuli, kao da je gubav. Morao je pretrpjeti stanovitu kaznu i istom onda bi postao opet častan. Nečasnim bi bio proglašen i onaj pomoćnik, koji bi u radionici radio pokraj gazdine služavke.

U o d i j e v a n j u između majstora i pomoćnika nije bilo velike razlike. Obrtnici su se ubrajali u slobodne staleže i mnogo su držali do svoje građanske časti i slobode. U Njemačkoj su pomoćnici isto kao i majstori bili oboružani mačem, no kasnije je javno nošenje mačeva obrtničkom staležu bilo zabranjeno. Koncem 17. stoljeća izašla je bila u Nürnbergu ponovna zabrana nošenja mačeva po majstorima i njihovim pomoćnicima, jer da se »uslijed toga događaju često tučnjave, a mnogoput i ubojstva«, pa se prekršiteljima odredbe u tome pravcu prijeti oduzimanjem oružja i novčanom kaznom.

Zakoni iz 15. i 16. stoljeća propisuju, da se majstori i njihovi pomoćnici moraju »prilično« odijevati. Za cijelo su odijelo propisane i cijene i vrst tkanine. Ne smiju nositi zlato, biser, kadifu, svilu, ni vezene haljine, a ni nojevo perje, ali ne smiju imati ni poderano, prljavo ili nagoreno odijelo. No moda je vremenom pobijedila te zakone, naročito kod majstorskog lijepog spola.

Majstori su i pomoćnici naravski morali strogo paziti na pristojnost. Samo u kaputu, ogrlici i pokrite glave, te u rukavicama smio je pomoćnik, ukoliko nije bio u poslu, stupiti na ulicu.

Obrtnici i njihovi pomoćnici, u mnogim krajevima, morali su i vanjskim znakom javno pokazati, kojemu zvanju pripadaju. Kad bi pomoćnik išao u crkvu, na koje drugo javno mjesto, a naravski i na posao, morao je sa sobom nositi barem jedan komad svog najobičnijeg oruđa: bravar i kovač nosio je čekić, sjekiru ili bat; stolar blanjalo; pekar, kad je išao u mlin, pa makar i ne u svom poslu, da odanle naime donese potrebno mu brašno, morao je imati na sebi bijelu pregaču, a lanenu vreću na leđima, a dimnjačar se nije smio pokazati na ulici bez svoje metle za čišćenje. Bilo je više sličnih odredaba, na izvršenje kojih se strogo i budno pazilo.

Eto tako su nekoć živjeli majstori i njihovi pomoćnici.

RADENSKO KUPALIŠTE

(KOD MARIBORA)

September Din 1400·— Oktobar Din 1200·—

20 dana

Sve uračunato: Stan (soba po slobodnom izboru), hrana, 2 liječnička pregleda, kupanje, piće vode, sve takse i napojnice. Röntgen, velika analiza mokraće.

Direktan vagon Zagreb — Radenci bez prelaza.
Tražite prospekte.

TEBI, DIJETE

Spjevao I. Čermak

Zaplovi, dijete, u svijet širok
kroz more zala,
zaplovi snažno na maloj lađi
od kristala.

Nek pleše ludo sinje more
i bjesne vali,
ti plovi... ne daj, da utonu
svi ideali!

Kormilar budi svoje lađe
i tiho plovi
kraj hridi, gdje se pjeni more
i žrtve lovi...

Ne skreći, dijete, amo — tamo,
jer život teče,
a tebe cijepa svagdašnjica
ko dan i veče.

S tog bistrouman, snažan budi
ko sive gore...
u srcu nosi ideale
i plavo more!

U VLAKU

IZ ĐAČKE BILJEŽNICE

Napisao Hubert Štrauh

21. lipnja 1909.

Kolodvorska vreva i galama. Putujem kući na ferije. Gurajući se u vagon sa svojom đačkom prtljagom opraštam se od znanaca. Jagma oko sjedala. Podnevna vrućina oblila me znojem. Sjedam na mjesto, koje sam u borbi osvojio, a vlak već polazi uz piskutavi zvižduk, uz dovikivanje i mahanje. Vagon je pun puncat kao šipak. Nasuprot meni sjedi znanac M. Zajedno ćemo do Bišća. Do njega sio neki deo, koji se spominje boljih vremena, ali ne zaboravlja ni sadašnjih. Simpatičan je s onom dugom sijedom bradom. Putuje u Visoko na dovu. Za leđima mi u jednom kutu ugrabio mjesto drugi znanac. Zabavlja se s jednom gospojicom.

Sparno je. Svi su prozori otvoreni. Točkovi lupkaju tikitaka, a vagon se trese i poigrava kao obijestan konjić. Užurbao se, pa juri, juri preko zelenih livada, pa kroz žitna polja, prelijeće potoke i rijeke. Grabi sve brže, brže, treska ga stoji, ljulja se gore nego čamčić na uzburkanom moru. Dalek mu je put, pa mu valja hititi.

Neki putnik — sudeći po govoru i vladanju zanatlija — dobacuje na sve strane primjedbe i šale, pa nas zabavlja. Razglagoljao se i raspričao, pa u tom raspoloženju i zapjeva, a pridruže mu se u drugi. Nisu baš najbolje pjevali, ali su pjevali nježne pjesme. Kad zapjevaše »Baš usred našeg sela«, sjetim se svoje sobice, u kojoj sam eto proboravio deset mjeseci i u kojoj sam često pjevao i snatrio o idealnom selu i o mirisnoj lipi usred njega.

Do Zenice se vagon prilično isprazni, ali nam u Zenici pridođoše novi putnici, odnosno stari samo iz drugog vagona. Četiri dame i nekakav trgovački putnik, a iza njih jedan »mošo« i neki stražmeštar — po narodnosti Poljak.

Nakon te promjene primirismo se na kratko vrijeme.

Divni krajevi promiču nam ispred očiju. Brda obrasla gustom šumom. Sive klisurine, što strše nad hladnom Bosnom, koja se pjeneći vijuga sve dalje i dalje — uporedo s nama. Čas projurimo kroz krševiti i divlji predjel, čas se pred nama zazelene pitome livade. Eno tamo zlatni sunčani traci ljube žitna polja, a onamo se uzdigao visoki obronak, prekriven sasječenim bukvama, među kojima strše panjevi poput krvavih rana i gnojnih prišteva. Onda opet kakva ubava prodolica s kojom kućicom, pa da je zamijeni pilana, vodenica, skladište drva, dasaka, bosanskih balvana. A željeznica juri, juri, žuri joj se u daleki svijet...

Kroz vagon opet zastruja veselost.

Trgovački putnik — saznasmo mu i ime: zove se Ružička, po narodnosti Slovak — isprva se ozbiljno razgovarao sa malim zdepastim stražmeštrom. Onda se najednom zagleda u gospođicu (Vinkovčanku), koja je sjedjela pred njim na drugoj klupi, pa joj poče dobacivati po riječ po dvije, i doskora zaori vagonom smijeh. Nas trojica đaka opazivši, da Ružička ne govori dobro hrvatski, stanemo se s njime na svoj način zabavljati, što je kod ostalih izazivalo smijeh i veselje. Razveseljavao nas je i »mošo« svojim »čistim« jezikom i svojom dugom crvenkastom bradicom.

U Doboju nas ostaviše i Ružička i »mošo«.

Mrak se poče spuštati, kada se dohvatismo posavske ravnice. U kasnu noć stigosmo u Bosanski Brod. Dosadno dugo čekanje. Kunjamo i drijemamo. Zamorio nas dugi put. Napokon zvonce! Hvala Bogu!

Nas trojica đaka nađosmo prazan kupe. Obradovasmo se, da ćemo se moći malo ispružiti. Nismo se bili pravo ni smjestili, kada nahrupiše četiri žandara vodeći u lance sputana zločinca. Srećom odoše dalje. Iza njih se natisnu jedna madžarska obitelj. Smjesti se u naše odjeljenje.

Vlakovođa trubi. Kondukter nešto galami, kao da nekoga psuje. Lupnu vratima na našem vagonu, a među nas upade kao kugla iz topa naš stari znanac — stražmeštar. Valja mu prijeko u Slavonski Brod, gdje će čekati na priključak. Putuje u Galiciju.

Noć je. Vozimo se, pa stajemo, da se opet vozimo, vozimo. Ne da mi se usnuti, a dremovan sam. Suputnici spavaju. Tri Slovenca, šumska radnika — ne znam, na kojoj stanici uniđoše i zauzeše mjesta, gdje je prije sjedjela madžarska obitelj — najedoše se i napiše, pa zahrkaše...

22. lipnja 1909.

Rano, vrlo rano zaplavi zora. Tanka maglica prekriva široku ravnicu. Na istoku lebde sitni prugasti oblačići jasne boje. Sunce — crveno veliko sunce — pomoli se tamo na rubu ravnice. Prvi mu traci trepte po rosnoj travi, po tihim kućicama, ljube nas putnike i one marljive radnike, što podraniše na posao.

U Sunji pređosmo u banjalučki vlak. U mom vagonu sve sami težaci i radnici. Jedan se radnik jedva uvukao u vagon. Boli ga noga. Dolazi iz sisačke bolnice. Ugledavši njega zapodjenu putnici razgovore o bolestima i liječnicima. Neki radnik, jaka uzrasta, prosijede duge raščupane brade, stane psovati liječnike, zašto muče svijet:

»Študirali su, pa kojeg vraga nisu sve dobro ištudirali. Ako ne znaju dobro liječiti, neka se okane toga posla, kad nije za njih.«

Bio je ogorčen, a svi su ga prisutni pozorno slušali.

Kraj mene su sjedjela dva Srbina. Neprestano su govorili o nekakvim novcima i vadili nekakve papiriće. Jedan od njih — sa širokim slamnatim šeširom na glavi, ispod kojega se sjajilo rumeno lice s velebnim nosom, — računao je nešto i računao, dok na koncu nije sračunao. Drugi je bio mršav, a visok, s nekakvim čudnim izobličenim šeširom na glavi. Obojica su neprestano brbljala, pa je svako mogao iz njihova razgovora saznati sve o njima. Sada putuju iz

Zemuna, kamo su još proljetos bili otpravili balvane iz Doberlina. Tamo su negdje nakupovali lijepih i jeftinih opanaka po 4 do 5 K, pa se sada vraćaju u Doberlin, gdje će ih dobro unovčiti.

Negdje u Kostajnici — gdje li? — uniđe u naš vagon financ, omašne trbušine, francuske bradice, krumpirastog nosa i fildžanu sličnih očiju. O bedru mu visjela nekakva stara sabljetina, koja je bila — kako sam reče — jednom u kreševu. Na masnom ovratniku mogle su se još razaznati na svakoj strani po tri rozete. Kako uniđe, kliknuše mu ona dvojica račundžija dobrodošlicu i junački se rukovaše s njime, s »gospodinom financom«, kako ga baš »gospodski« psovao, čime je privukao na sebe pažnju i ostalih putnika, pa se i oni upustiše s njime u razgovor. Samo ga je onaj radnik prosijede raščupane brade promatrao nekako preko ramena.

U Doberlinu izađoše mnogi. Upustim se u razgovor s onim radnikom prosijede brade. Putuje iz Rijeke u Bosanski Novi radi drva. Odlučan je antialkoholista. Pričao je dosta o vinu, pivu i rakiji. U Novom se rastadosmo. Ja i M. nađosmo kola, pa krenusmo put Bišća.

S nama se vozi nekakav hadžija. Sunce pripiče. Kunjamo. Cijelu noć nismo spavali, a sad nam je još putovati cio Božji dan po ovoj žegi i prašini.

ANEGDOTE

PRISUTNOST DUHA

Slavni Tony Lee, glumac u kraljevstvu Karla II. kad je bio »umoren« u nekoj tragediji, nije se mogao suzdržati od kašlja dok je ležao »mrtav« na pozornici, što je prouzročilo burni smijeh i buku u cijelome kazalištu.

On pridigne onako »mrtav« glavu i gledajući prema publici progovori:

»Ispunilo se ono, što mi je moja siromašna majka običavala govoriti: često mi je znala reći, da ću u grobu kašljati, jer sam hloptao kipuću juhu.«

Nasta urnebesna grmljavina od pljeska i mnogi mu od srca oprostiše, što je »mrtav« kašljao.

BISTROUMAN LIJEČNIK

(Perzijska pripovijetka)

Jedan liječnik imao je običaj voditi sa sobom sina, kad bi išao kojemu bolesniku. Jedan dan pođe tako sa sinom k bolesniku. Opipa bolesnome bilo i reče: »Bolesnik je jeo šipaka (mogranja).«

Ljudi u kući rekoše: »Jest, sinoć smo mu dali malo.«

Liječnik prihvati: »Ovaj bolesnik je jeo i kiselog mlijeka.«

Ukućani reku, da jest. Kad su liječnik i njegov sin izašli van, upita sin oca: »Kako si znao, da je bolesnik jeo kisela mlijeka i šipaka?«

Liječnik odgovori: »Vidio sam malo kore od šipka u kutu, a vidio sam i malo kisela mlijeka na brku bolesnikovu. Opazio sam, da svaki put, kad se što jede u kojoj kući, da time nude i bolesnika.«

Drugi jedan dan ode sin liječnikov sam k bolesniku. On opipa bolesniku bilo i reče: »Ovaj bolesnik jeo je magarećeg mesa.«

Svi prisutni rekoše: »Nije ovaj bolenik nikad jeo magarećeg mesa.«

Sin liječnikov izađe, ode k ocu i ispripovijeda mu događaj.

Otac ga upita: »Kako ti je na um palo, da je bolesnik jeo magarećeg mesa?«

Sin odgovori: »Kad sam ušao u kuću, vidio sam ondje samar magareći, a magarca nije bilo. Onda sam razumio, da su zacijelo magarca pojeli i da su dali i bolesniku.«

NESRETNI DAROVI

Talijanska kraljica Margarita naloži maloj djevojčici, koja je bila njenoj skrbi povjerena, da joj isplete par svilenih čarapa. Za imendan kraljičin donese joj djevojčica lijepo spletene čarape. Za nagradu pošlje joj kraljica također jedan par dječjih čarapa, od kojih je jedna bila napunjena novcem, a druga bombonima. Uz to je bio mali listić, u kojem kraljica pita malu, koja joj se čarapa više svidjela.

Kraljica dobije za odgovor slijedeće pismo: »Draga gospođo kraljice, ja sam radi obje čarape mnogo plakala, jer onu s bombonima oteo mi je brat, a onu drugu uzeo mi je otac.«

ŠALE

IZ PUČKE ŠKOLE. Pita kateheta malu Milicu: »Reci mi, drago dijete, što je učinio Bog, iza kako je stvorio Adama?«

Mala nije mnogo promišljavala, nego odmah odgovorila smješkajući se: »Tada si je dragi Bog ruke oprao.«

Svi udariše u smijeh, a začuđen je kateheta upita: »Ali zašto, drago dijete?«

A mala će odrešito: »Eh! Ta bile su od ilovače.«

ZNAČAJAN UZDAH. A: »Slušaj, pa tvoja žena posve lijepo izlazi s tvojom plaćom.«

B: »Ah, ona da!«

KINO. Zlatko: »Mamice! Ja sam ti noćas baš prekrasno sanjao!«

Mama: »A znadeš li ti uopće, što to znači sanjati?«

Zlatko: »Kako da ne, mamice! To ti je kino u snu.

JUNAŠTVO. Moderna djevojka (uzdišući): »Ah, ja bi se htjela udati jedino za čovjeka, koji je inače pravi junak.«

Gospodin: »I samo čovjek, koji je uistinu junak, mogao bi vas uzeti za ženu!«

DJEČJA RADOZNALOST. Božica: »Mamice! Spadaju li i buhe među domaće životinje?«

KULTURA

Književnost

Dr Milan Ivšić: RAZVITAK HRVATSKOG DRUŠTVA U DRUGOJ POLOVICI XIX. STOLJEĆA, Zagreb 1936., str. 42, cijena 15 Din. — Ova sociološka knjiga prikazuje nam ulogu plemstva, građanstva, inteligencije i seljaštva u hrvatskom društvu prošloga stoljeća. Posebno se bavi prilikama i značenjem seljaštva u svim hrvatskim krajevima. Sve je vrlo zanimljivo napisano te nam otkriva nove poglede u naše prošle socijalne prilike. Svaki inteligenat trebao bi tu knjigu da pročita.

Dr fra Dominik Mandić: DUVANJSKA BISKUPIJA OD XIV. do XVII. stoljeća, Zagreb 1936., str. 112, cijena 50 Din. — Učeni hercegovački franjevac nas upoznaje tu sa starom, slavnom hrvatskom biskupijom u Duvnu, uz koje je mjesto vezan spomen na krunisanje prvog hrvatskoga kralja. Baš u ono doba bila je duvanjska biskupija uglednija, bogatija i napučenija, nego što su bile skradinska ili sisačka. Kad je Grgur Ninski prestao biti g. 928. ninskim biskupom, jer je ta ukinuta, stavljeno mu je bilo na volju, da izabere novu biskupiju: ili skradinsku ili sisačku ili duvanjsku. Ova nas knjiga upoznaje sa poviješću duvanjske biskupije, koja postoji valjda još od III. stoljeća, i to posebno s njenom poviješću od XIV. do XVII. stoljeća, kad je bila obnovljena radi borbe protiv bogumilstva. Neka ovo zanimljivo znanstveno povijesno djelo ne ostane nezapaženo u našim inteligentnijim krugovima.

Pierre Mauriac: ROBIJAŠ, roman, s francuskog preveo Ivo Dobrić, izdala Akademija, »Regina Apostolorum«, Sarajevo 1935., str. 246., cijena 12 Din. — Ovaj roman, na koji se posebno osvrćemo u ovom broju našeg lista, preporučamo svima, koji rado čitaju romane s napetim romantičkim sadržajem. Osobito ga treba dati u ruke omladini.

Kazalište

POČETAK NOVE SEZONE U HRVATSKOM KAZALIŠTU U ZAGREBU. Dne 1. rujna započela je nova dramska sezona zagrebačkoga kazališta komedijom »Novi red« od Josipa Eugena Tomića, a nova operna sezona operom »Nikola Šubić Zrinski« od Ivana Zajca na riječi Huge Badalića. Dirigirao Jakov Gotovac. Zrinskog je izvrsno glumio i pjevao Pajo Grba, Evu Ančica Mitrović, Jelenu Vilma Nožinić, Sulejmana Al. Griff, a liječnika Levija Drago Hržić. Slab je bio Zvonimir Oblak kao Mehmed Sokolović, bolji Manoševski kao Juranić. Osjeća se nedostatak dobrih tenora. U tom će i ova sezona oskudijevati.

NOVOSTI OPERNE SEZONE bit će Širolina nova opera »Grabancijaš« i nanovo prerađeni »Stanac«, Dvořakov »Jakobinac«, Šostakovićeva »Katarina Izmajlovna«, Ravelov »Španjolski sat«, Ibertova »Angelina«, Respighijev »Oganj« i Schillingsova »Mona Lisa«. Lijep je to i zanimljiv izbor opera, za koje ćemo biti zahvalni kazališnoj upravi, ako ih sve izvede. Naš će list svim tim opernim novitetima posvetiti veliku pažnju, a isto tako i svemu važnijemu uopće, što Hrvatsko Kazalište bude izvelo.

Koncerti

ZAGREBAČKA FILHARMONIJA upriličila je ovog ljeta na šetalištu na Griču cijeli niz zanimljivih ljetnih koncerata, na kojima je orkestar Zagrebačke Filharmonije nastupio s lijepim izborom simfonijskih djela od Mozarta Beethovena, Dvořaka, Smetane, Čajkovskoga itd., a nastupali su i solisti i razne pjevačke skupine (jedan pjevački zbor iz Engleske) i mali mariborski harmonikaši i drugi. Orkestar Zagrebačke Filharmonije načinio je osim toga koncertnu turneju po Jadranu od Sušaka do Kotora prirediviši cijeli niz simfonijskih koncerata po svim gradovima Hrvatskoga Primorja i Dalmacije. Ti su koncerti imali senzacionalne uspjehe.

PRETPLATITE SVOJE DIJETE NA »MALU MLADOST«

DOGAĐAJI

16. Završene olimpijske igre u Berlinu.
17. Između Engleske, Francuske, Italije i Njemačke vode se neprestani diplomatski pregovori glede Španije.
18. Sve američke države se dogovaraju, da zajednički posreduju za mir u Španjolskoj.
19. Irski fašisti idu u pomoć španjolskim ustašama.
20. U Grčkoj raspuštene stranke.
21. U Moskvi pozatvarani boljševički vođe Zinovjev, Kamenjev i drugi, koji su nekad bili prvi doglavnici Lenjinovi; okrivljeni su, da su spremali urotu protiv Staljina, te su svi osuđeni i strijeljani. Tako revolucija proždire svoje vođe. Trocki je već dugo izvan Rusije, u kojoj je ostao samo Staljin kao diktator.

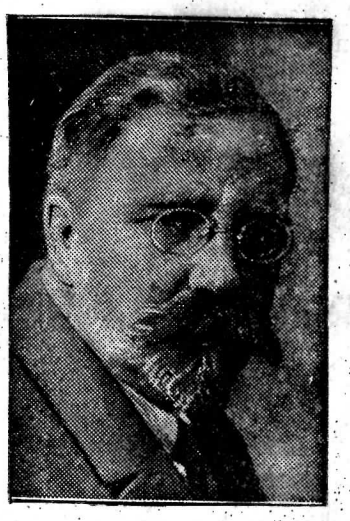

KAMENJEV, BIVŠI BOLJŠEVIČKI PRVAK kojega je s još petnaestoricom Staljin nedavno dao ustrijeliti

22. Meksiko šalje oružje madridskoj vladi.
24. U Španiji komunisti poubijali 5 biskupa. — Njemačka uvela dvogodišnju vojnu službu.
25. U Pariz stigao njemački ministar Schacht, predsjednik njemačke državne banke. — Konačmeđu Paragvaja i Bolivije u Buenos Airesu.
26. Boljševik Trocki mora do 18. prosinca napustiti Norvešku, a dotle je interniran.
27. U Španiji velike borbe oko Iruna, San Sebastiana i Malage.
28. Nova navala Abesinaca na Adis Abebu.
29. Engleski kralj se kani sastati s turskim predsjednikom republike.
30. Poljski general Rydz Smigly, nasljednik Pilsudskoga, pohodio Pariz.
31. Sastavljena nova rumunjska vlada, u kojoj Titulescu više nije ministar vanjskih posala.

NAŠ DOM

Dobar tek

CVJETAČA SA ŠUNKOM. Očisti dvije-tri glavice cvjetače i skuhaj ih u slanoj vodi, ali ne previše mekano. Zatim ih rastrgaj na manje dijelove i poslaži u namašćenu šerpu red cvjetače pa red šunke, te tako naizmjence. U šoljici hladnog mlijeka razmuti jaje i prelij tim cvjetaču u šerpi, koju tada stavi u vrelu pečenjaru. Peci otprilike 20 minuta.

NADUVAK OD KUPUSA. Namaži dobro posudu mašću i složi u nju sloj svježe prokuhanoga kiselog kupusa. Prelij ga ovim: 1 žlicu vrhnja miješaj sa 1 žumanjkom, 2 žlice naribanoga tvrdog sira i snijegom od 2 bjelanjka. Zatim sve prepeci u pečenjari otprilike 10 minuta.

KISELA JAJA S MAKARONIMA. Rastopi 6 dkg maslaca, pa uspi 2 žlice brašna i pirjaj, dok ne požuti. Prilij zatim žličicu octa, malo juhe i stalno miješajući prokuhaj. Skuhaj dotle nekoliko jaja natvrdo, olupi ih, raspolovi i pokuhaj u onom soku. Zatim posoli i pobiberi. Posebno skuhaj makarone u slanoj vodi pa ih nosi na stol s jajima u kiselom soku.

GUŠČIJE MESO S MAKARONIMA. Očisti gusku pa sirovo meso skini sa kostiju, posoli i pospi paprikom te ostavi da pokrito stoji po prilici jedan sat. Zatim na guščijoj masti pirjaj nasjeckanog luka, uspi u to meso i pirjaj dalje češće zalijevajući. Kad meso postane mekano, primiješaj k njemu makarone, skuhane u slanoj vodi, ocijeđene i slomljene na manje komadiće. Sve zajedno još pirjaj oko pola sata.

NADUVAK OD KRUMPIRA. Namasti šerpu i i složi u nju sloj oguljenih krumpira, razrezanih na tanke ploške. Zatim u šoljici razmuti u malo mlijeka 2 jaja i prelij tim onaj sloj krumpira. Na to složi još jedan sloj pa i taj prelij kao i prvi. Tako složi nekoliko slojeva, na vrh stavi malo masti (ili maslaca) i peci u pečenjari. Jede se sa salatom. S. A.

OSAMDESET I ČETIRI JELA OD KRUMPIRA naći ćeš, kako se pripremaju, u knjizi »Uzgoj krumpira«, što ju je ovih dana izdalo za 10 dinara Jeronimsko Književno Društvo. Bez te knjige neka ne ostane nijedna domaćica.

Zdravlje

LAKO I TEŠKO PROBAVLJIVA JELA. Pod probavom razumijevamo to, da želudac valjano preradi hranu. Nekoju hranu želudac brzo prokuha, a opet za drugu treba više vremena. Tekućine, meko kuhana jaja izlaze iz želuca za jedan do dva sata. Krumpir, kompot, fina variva, bijeli kruh, riba ostavlja želudac iza 2 do 3 sata. Crni kruh, riža, repa, salata, dobro skuhano meso izlazi iz želuca nakon 3 do 4 sata. Leća, grašak, pečenka, suho meso probavlja želudac 4 do 5 sati. Vrlo veliku uslugu ima pri tom valjano i dobro žvakanje, jer što je hrana u ustima bolje usitnjena i sažvakana, to kraće ostaje u želucu. Otud se može zaključiti, da između dva obična obroka treba da prođu 3 do 4 sata.

LJEKOVITOST ČIČKA. Ima još mnogo divljih biljaka, kojima ne poznajemo vrijednost. Među takve biljke spada i čičak, baš radi svoje ljekovitosti. Njegova je ljekovitost bila poznata već starim Grcima i Rimljanima, odnosno njihovim liječnicima. Korijen je čičkov pun eteričkog ulja. Radi toga se čajem od njegova korijena maže glava, da kosa bolje raste. Ali ima taj čaj u sebi još nešto, te se njim uspješno liječi reuma i neke kožne bolesti. Njim se također čisti krv. Čajem čičkovog ploda liječe se još i žučni i bubrežni kamenci. I. S.

Kućni savjeti

KOKE DOBRE NOSILICE. Poznato je da u neke domaćice koke bolje napreduju i da duže nose jaja negoli u koje druge. Iz njihovog razgovora može se čuti i ova: »Čime vi hranite vaše koke, da tako dugo nose i da vam pilići brzo napreduju?« Iz takvog se razgovora zapaža, kao da sama hrana odlučuje o napretku pilića i nosivosti koka. Istina Bog, hrana mora biti tako udešena, da upliviše na razvoj i nosivost, ali ne stoji samo do hrane. Osim zrnate hrane upliviše i vrsta kokoši, čistoća i toplina kokošinjca, čist zrak, svježa i čista voda, zelena hrana, vapno, po volji i sunce i sjena. Ako pilići i koke moraju ljeti noćivati u zadušljivom, smradnom i zatvorenom prostoru, onda na sjedalu sjede spuštenih krila i otvorena kljuna. Udišu nečist i nezdrav zrak, pun smrada, uši i tekućine, pa umjesto da miruju na sjedalici i da se odmaraju, one se muče i bivaju sve slabije. Po danu dakako da se mogu sunčati, čeprkati po prašini ili pijesku, ali im treba po volji i hladovine. Dakle nije dosta reći: ja dobro hranim svoju živad, već tome treba i ostalo što navedosmo, pa da nam živad bude zdrava, izdržljiva, a koke da nam nose što više jaja kroz cijelu godinu.

Majka i dijete

AKO DIJETE TRPI OD TVRDE STOLICE, treba mu davati svaki dan dosta voća. Osobito dobro djeluje, ako mu se prije zajutarka svaki dan dade zdjelica kompota.

KUPANJE DOJENČETA. Priproste i neiskusne majke premalo daju važnosti kupanju malog djeteta. Ali treba zapamtiti, da je za zdravlje djeteta neophodno, da se barem u prvoj godini svaki dan kupa. A i u drugoj i trećoj godini bar svaki drugi dan. Kasnije također što češće.

Uloške za krevete
na željeznom i drvenom okviru kao i sav ostali metalni namještaj te dječja kolica najjeftinije kod
FILIPA BAUMA
DEŽMANOVA 2 — PROLAZ TUŠKANAC

DOMAĆICE
Kupujte staklenu, porculansku i vatrostalnu (feuerfest) robu u domaćoj staklani
R. PASARIĆ
Ilica 5 ZAGREB Ilica 5

Trudne, bolne, teške noge,
osjetljive od napora prehlade, otečeni tabani, stare ozebine i žuljeve odstranjuje
MRAVLJA SOL (Formica sal)
Vatrene, bolne, teške noge i tabane nestaju za osvježenje tijela, ruku, nogu, mišićja, za pospješenje kolanja krvi i jačanje organizma, mišićja i krvi, kod upale tabana od prehlade, za kupanje nogu. Pokusni omot Din 3·—, veći omot Din 15·—
Dobiva se samo u
Ljekarni BARTULIĆ, Zagreb,
Dolac kraj Tržnice

BASNE IZ ZBIRKE „DANAS I JUČER“

Napisao Ton Smerdèl

DVA AUTOMOBILA

Stoje na asfaltnoj ulici dva auta i čekaju gospodare. Onaj što je nalik na kornjaču reče onom starijem: »Ti si star. Još malo i nijedan od tvoje vrste ne će smjeti da prođe bez rugla ulicama. Čudim se da te vozi tvoj vlasnik ovim lijepim ulicama.«

Stariji auto pogleda kroza stare i slabo očišćene farove na svog blistavog druga i poslije dugog razmišljanja ukratko reče: »Ne bih htio da se s tobom promijenim. Moj me vlasnik neobično cijeni. Nedjeljom mi barem dozvoljava da se smirim u garaži. Nedavno je govorio, da će me svega ponoviti. Ti i ne poznaš svoga gospodara, budući da te ovaj nije još isplatio. Tko zna kome pripadaš? Mi se sada nalazimo pred sudnicom. Tvog su vlasnika upravo pozvali, da mu saopće, da je izgubio parnicu. I ti ćeš s drugim stvarima da odeš na bubanj.«

»Vidi ti njega! Otkuda ti to znaš?...

Stariji se auto nasmije. Tada je spazio svog vlasnika da se vraća iz sudnice. Uživao je kad je zaigralo njegovo srce i kad je krenuo. Na zavijutku ulice okrene pogled i jedva jedvice farovima ugleda, da se gomila svijeta okupila oko njegovog obijesnog druga. Tad i njegov vlasnik naglo okrene i kad su se opet našli pred sudnicom, osjeti jaki bol u želucu. To je njegov vlasnik naglo kočio. Sažalnim okom pogleda svog druga, koji nije više bio nalik na kornjaču nego na hrpu zgužvana gvožđa. Kasnije mu je pripovijedao jedan stari bicikl onog bijednog inkasatora osiguravajućeg društva, da je vlasnik auta njegovog druga naumice učinio, da se kola onako upropaste. Mislio je jadan, da će moći dobiti osiguranje, ali se prevario. Uz ostale prekršaje strpali ga u zatvor i zbog ovoga.

DVA BRATA

Bijaše otac i imaše dva sina. Jednom bijaše ime Marko, a drugom Ivan. Ovaj otac bijaše veoma bogat ratni trgovac. Mnogo je djece za vrijeme rata ostalo gladno, dok su im roditelji ginuli na bojnim poljima, a da sami nijesu znali, zašto moćni car putuje. Dijelio on hranu u varošici, pa se obogatio. Stradala su najviše djeca, budući da je na šećeru najviše mogao da zaradi.

Jednom Ivan zaluta u šumi i uđe u jednu špilju, u kojoj sretne jednu kornjaču. Kornjača mu reče: »Ti si, sine, zalutao i zato se ne ćeš više moći kući vratiti. Zalutao si u kraj, koji je učaran.«

Mladić se razljuti i htjede da nogom udari kornjaču po glavi, ali za tren oka uvuče ona svoju suhu glavu u stari oklop. Kako se mladić dotakne njenog oklopa, odmah se pretvori u kamen i poče da se kotrlja po mračnoj i memljivoj spilji. I otkotrlja se u najtamniju stranu spilje, gdje je bilo mnogo zmija.

Marko ode da traži izgubljenog brata. Nije mogao da ga zaboravi, naročito od onog dana, kad se njihov otac utopio, a žene pripovijedale, da se utopio zbog svojih nedjela. Počeo je da pije i jednog popodneva, kad se vraćao nakresan kući, upao je u rijeku i zadavio se. Kad je Marko prolazio pored one iste spilje, ugleda kornjaču, te joj reče: »Dobra životinjo, jesi li vidjela moga brata?«

Kornjača se čudno nasmije i umoli mladića, da je digne u krilo. Mladić to učini, ali ga u tom trenutku kornjača ujede i on se pretvori u kamen. Onda ona krene u šumu. Prelazeći šumom govorila je: »Tako im i treba. Onome prvom, koji je jeo ukradeni šećer, jer sve cijeni po vanjskom izgledu, a onom drugom, koji je jeo ukradeno konservirano mlijeko, jer je lakomislen, pa svakome vjeruje, kao što je vjerovao i njegov otac samo svome želucu.«

MOTOCIKL I STABLO

Jednog blagdana prispije jedan motocikl u neko selo. Njegov ga vlasnik ostavi pred gostionom. Pred vratima gostione bijaše velika lipa i u hlad te lipe vozač smjesti svoj motocikl, dok on ode u gostionu, da se sa svojim prijateljima okrijepi.

Kad se motocikl odmorio i osjetio, da u hladovini lipe teče tečno ulje po njegovim kotačima, poče zadirkivati lipu: — »Čudim ti se da živiš u ovom zabačenom selu. Da si u našem gradu, imala bi šta i da vidiš, dok ovdje jedino dolaze da ti smetaju starci i nečista djeca. Da si u gradskom parku, bilo bi čistije u tvojoj hladovini, a sada jedva uspijevaš da se odbraniš od muha.« Onda malo prestane, ali kao gradsko dijete produži zlobno: »Jednog dana zaključit će općinari pa će te posjeći i naložiti tvojim granama svoje gladne peći.«

Lipa se u početku nije obazirala na ovog gradskog kicoša, ali kad on doda, da ne bi živio u selu, gdje je toliko dosadno, lipa hladno i smireno odgovori:

»E moj dragi, da se moji seljaci toliko brinu za svoje odijelo i zabave, šta biste onda vi radili? Što dolazite u selo na odmor? Zar nije i tvoj vlasnik bio jednom seljačko dijete? Ne boj se! Ako me i posijeku seljaci, ja ću biti zadovoljna, da sam im poslužila i za života i poslije smrti. To je dužnost svih nas na selu. Ali ti imaš čelično srce. Vi iz grada ne razumijete nas, ali nas i potcjenjujete. Mi vas razumijemo, budući da ste izrodi u svakom pogledu.« Onda još tiše doda: »Vi živite kao pauci i muhe u mojim granama. Vaša su srca čelična.«

Motocikl nenaviknut na ovakve razgovore ništa nije umio da odgovori. Ušuti zato, a lipa dobroćudno poče razgovarati s prvim plavim sjenkama sumraka.

BOLJŠEVICI SUDE ČIKI DOBRIJANU

»Zašto ste došli u Sovjetsku Rusiju?« pita čiku crveni sudac, čiji krivi nos odaje, da nije Rus.
»Bježim pred abesinskom slavom, koja me progoni po svoj Evropi...«

I priča čika, što je i kako je s njim bilo u Abesiniji i poslije Abesinije. No boljševici nađoše nekog siromašnog starca, koga prisiliše, da krivo svjedoči protiv čike.

I sudac izreče osudu:
»Čika Dobrijan, kontrarevolucionarac iz Zagreba u Hrvatskoj, koji je sigurno također kriv, što komunizam ne može da uhvati tla u hrvatskom narodu, došao je radi

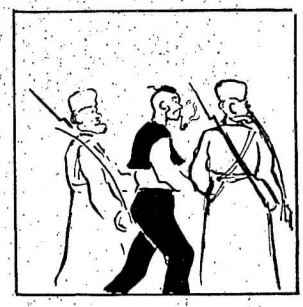

špijunaže, kojom je skrivio i propast Abesinije, sada ovamo, da upropasti i boljševizam u Rusiji. Zato se osuđuje na prisilni rad u Sibiriji.«
I odvedoše čiku u Sibiriju.

ŠALE

U RASTRESENOSTI. Kod čašice razgovora s nekim profesorom strojovođa Samoborske željeznice se hvali:
»Izračunao sam, da sam za vrijeme svoje dosadašnje službe na »Samoborcu« prevalio već preko stotinu hiljada kilometara.«
Profesor: »Pa to je kolosalno! Onda ste vi morali vidjeti već ogroman dio svijeta!«

NAIVNO. Gospođa: »Barice! Uzmite prašak za moljce i pospite ga u ormar sa zimskim odijelima.«
Barica: »Ali, milostiva gospođo! Zašto da te gadove još i hranimo?«

KRIZA. Sin: »Što je kriza?«
Otac: »Kriza ti je vremenska era, kada ljudi kao po dogovoru spremaju sav svoj novac u čarapu, pa onda tvrde, da ga nemaju.«

DJEČJA RADOZNALOST. — Božica: »Mamice, kako to, da su kocke uvijek četverouglaste, a kugle uvijek okrugle?!«

JELA NA IZBOR. Gost: »Konobaru! Što mogu dobiti za večeru?«
Konobar: »Vrganje s jajima.«
Gost: »I ništa drugo?«
Konobar: »O da, možete dobiti još i same vrganje bez jaja, a isto tako i samu kajganu bez vrganja.«

Dječja priča u slikama

KONJIC GRBAVKO

8. PO P. JERŠOVU — PRIREDIO A. JAKŠIĆ — CRTNJE OD A. SERGEJEVA

Istužio se Ivan svome konjiću i isplakao se, a Konjić mu je rekao, da se umiri i da će mu pomoći naći Žar-pticu. Ali neka ište od cara dva korita, kondir vina i hranu.

Ivan je nato otišao caru i razložio mu sve što mu je potrebno. Car je naredio, da se Ivanu dadne sve što je zatražio. Onda se uhvatio za dugu bradu i otišao.

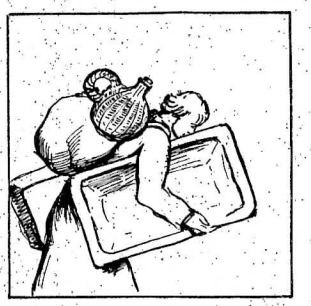

Ivan je pokupio potrebne stvari, korita je uzeo pod pazuhu, kondir i hranu metnuo na leđa i pošao k svome Grbavku, koji ga je iščekivao i nemirno išao amo-tamo.

Ivan je tada sio na konjića sa svim stvarima, što ih je dobio od cara, a Grbavko je poskočio, da se sve prašina za njime dizala i oni su otišli da okušaju sreću.

Ilustrovani tjednik „Obitelj" izlazi svake nedjelje. Pretplata 30 Din na tri mjeseca, za inozemstvo 4 dolara godišnje. Pretplata se plaća unaprijed Rukopisi se ne vraćaju. „Obitelj" izdaje Konzorcij Kuća Dobre Štampe. Za izdavača i uredništvo odgovara Dr Josip Andrić, glavni urednik „Obitelji" Zagreb, Trenkova 1. Adresa uredništva i uprave „Obitelji": Zagreb, Trg Kralja Tomislava 21. Telefon 54-17. Ček. rač. pošt. šted. br. 33.536 „Obitelj" se tiska u Tiskari Narodnih Novina u Zagrebu. Za tiskaru odgovara V. Kirin, Deželićeva ul. 2.

SLIKE IZ NEMIRNE ŠPANJOLSKE

Slika desno: DJEVOJKE SA TRADICIONALNIM ŠPANJOLSKIM NARODNIM ŠEŠIRIMA U MONTEHERMOZU, Djevojke na glavi imaju svileni rubac u žarkim bojama, na nj stave ovaj šešir, a sve se to preplete kosom. Za to svaka treba deset tuceta malih igala, pribadača i gumbića

DJEVOJKE SVEČANO ODJEVENE U MONTEHERMOZU IDU U CRKVU

STRIŽENJE OVACA U ŠPANJOLSKOM SELU

Desno dolje: POGREB VOĐE MONARHISTIČKE STRANKE CALVA SOTELA *(u kruga)*, KOJEGA JE POLICIJA UBILA, PA JE RADI TOGA IZBIO PREVRAT U ŠPANJOSKOJ

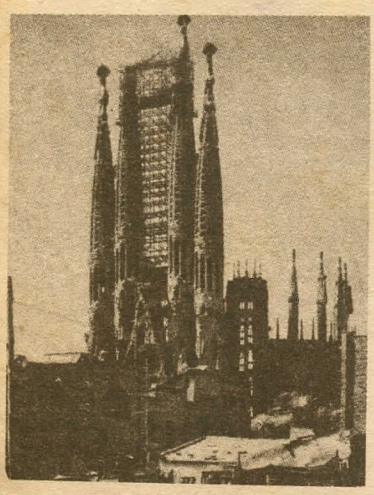

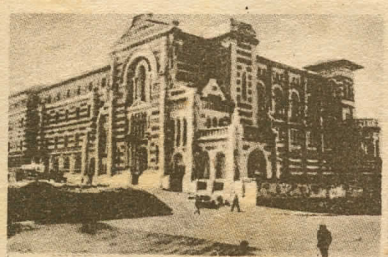

Gore: ISUSOVAČKI KOLEGIJ NOTRE DAME DE BEGONA U BILBAU NA BISKAJSKOM ZALIVU, ODAKLE SU OCI ISUSOVCI PRED ČETIRI GODINE MORALI OTIĆI

Desno: ISUSOVAČKA CRKVA U BILBAU

Ljevo: NEDOVRŠENA CRKVA SVETE OBITELJI U BARCELONI, KOJU SU KOMUNISTI ZAPALILI